

Til efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis

Umsögn frá Félagi íslenskra bókaútgefenda vegna laga nr. 50/1988.

Virðisaukaskattur á bókum í Evrópu

- Fimm þjóðir Evrópu leggja **engan** virðisaukaskatt á bækur, enda mikilvægi bóka, lesturs og bókaútgáfu viðurkennt sem skilvirkasta og sanngjarnasta leiðin til læsis, lesskilnings og varðveislu tungumálsins.
- Tuttugu þjóðir Evrópu leggja lægri virðisaukaskatt á bækur en 7%, líkt og nú er á Íslandi.
- Einungis þrjár þjóðir Evrópu leggja hærri virðisaukaskatt en 7% á bækur, og í þeim hópi er Búlgaría þar sem læsi mælist lakast í allri álfunni.
- Fjölbrepakerfi er viðurkennt í allri Evrópu, og þá ekki síst vegna bókútgáfu.

Harðnandi samkeppni - greinin gefur eftir

- Frá árinu 2008 hefur velta íslenskra bókaútgefenda, skv tölum Hagstofunnar, dregist að raunvirði saman um **19%**. *
- Öfugt við flesta aðra markaði frá hrúni þá bendir ekkert til viðsnúnings, heldur fremur til frekari samdráttar.
- Hækkun virðisaukaskatts á bækur getur eingöngu orðið til þess að draga úr eftirspurn, með hækkandi verði. Í september 2014 lagði Oslo Economics fram ítarlega skýrslu um áhrif virðisaukaskattsbreytinga á bækur og bóksölu, þar sem þetta var staðfest með óbyggjandi hætti, hækkun á verði bóka **dregur mun meira úr eftirspurn** en sem nemur prósentulegri verðhækkun.
- Um allan heim er bókaútgáfa í basli og útgefendur og ríkisstjórnir að leita leiða til þess að spyrna við þeirri þróun, svo sem með lækkun virðisaukaskatts á rafbækur.
- Bókaútgáfa á Íslandi býr við afar veika innviði, og áframhaldandi minnkun eftirspurnar mun draga mikinn þrótt úr íslenskri bókaútgáfu, sem má við litlu.
- Félag íslenskra bókaútgefenda mótmælir hafnar með öllu samanburði við fyrri ár, þegar virðisaukaskattur var annar á bókum á Íslandi. Á undanförunum árum hefur orðið bylting í allri miðlun efnis um allan heim sem hefur haft í för með sér verulegan samdrátt í lestri, og hefur ekkert með virðisaukaskatt að gera. Hækkað verð dregur hins vegar enn frekar úr eftirspurn.

Áhrif þegar í stað

- Íslenskum útgefendum munu lítið sem ekkert gagnast boðaðar mótvægisáðgerðir, enda bein áhrif þeirra á bókaútgáfuna engin.
- Fyrst kreppir skóinn enn frekar að þeirri útgáfu sem erfiðast stendur; **barnabókum, kennslubókum og þýddum heimsbókmenntum** og við búið að útgáfa dragist strax saman.
- Framboð minnkar í kjölfar minnkandi eftirspurnar með tilheyrandi áhrifum.
- Yfir 100 aðilar gefa í dag út bók árlega á Íslandi, og flestir þeirra skila litlum eða engum hagnaði af starfseminni. Minnkandi eftirspurn mun verða til þess að gera þeim enn erfiðar fyrir og getur orðið til þess að draga verulega úr útgefnum bókum, og orðið til þess að gera íslenskan bókamarkað enn **einhæfari** en hann nú er.

- Útgefendur munu lenda í verulegum vandræðum með fjármögnun dýrari verka, sem skipta íslenska menningu og þjóð í miklu og vandséð að nokkur útgefandi geti fjármagnað slík verk, nema þá með verulegum styrkjum frá hinu opinbera.
- Hækkaður virðisaukaskattur á bækur árið 2008 í Lettlandi varð til þess að **sala drógst saman um 70%** fyrstu 3 mánuðina eftir hækkunina. Á ársgrundvelli drógst bóksala saman um yfir 30%. Lettnesk stjórnvöld lækkuðu þá virðisaukaskatt á bókum þegar við blasti fullkomið hrun í greininni. Hún hefur nú, 6 árum síðar, enn ekki jafnað sig.
- Þó ekki sé hægt að bera þetta að öllu leiti saman, er ljóst að áhrifin geta orðið alvarleg. Hér eru innviðir veikir og bókaútgáfa má við litlum skakkaföllum frá því sem nú þegar er.

Félag íslenskra bókaútgefenda legst eindregið gegn áformum um hækkun virðisaukaskatts á bækur, og telur að afleiðingar slíkrar hækkunar geti orðið mjög alvarlegar og á mjög skömmum tíma.

Íslensk bókaútgáfa nýtur afar lítilla beinna styrkja, mun minni en margar aðrar listgreinar njóta - en þiggur sinn helsta styrk í dag með skilvirkasta hætti - lægri virðisaukaskatti.

Réttast og eðlilegast, í ljósi þeirrar stöðu sem við búum nú þegar við á íslenskum bókamarkaði og í ljósi kannana á læsi ungmenna, væri að afnema með öllu virðisaukaskatt af bókum.

Íslenskir bókaútgefendur velta rúmum 3 milljörðum á ári og því um óverulegan tekjumissi að ræða, en yrði langsamlega skilvirkasta leið ríkisstjórnarinnar til þess að vinna að markmiðum sínum um aukinn lestur og lesskilning ungmenna auk þess að hlúa að varðveislu og jafnframt þróun íslenskrar tungu.

Félag íslenskrar bókaútgefenda leggur jafnframt áherslu á að fá að koma á fund Efnahags- og viðskiptanefndar til þess að kynna ítarlegar alvarleg áhrif boðaðrar virðisaukaskattshækkunar á íslenska bókaútgáfu. auk þess að geta lagt fram ítarlegra efni máli okkar til stuðnings.

Virðingarfyllt,
Egill Örn Jóhannsson
Formaður Félags íslenskra bókaútgefenda / Útgefandi Forlaginu

Heiðar Ingi Svansson
Varaformaður Félags íslenskra bókaútgefenda / Útgefandi Iðnú

Bryndís Loftsdóttir
Verkefnisstjóri Félagi íslenskra bókaútgefenda

*Velta bókaútgáfunnar:

	ÍSAT2008	jan-feb	mar-apr	maí-jún	júl-ágú	sep-okt	nóv-des	ALLS
2008	58110	502,9	427,8	512,2	633,3	441,1	1.075,3	3.592,6
2009	58110	442,6	374,2	475,9	641,3	570,9	1.267,7	3.772,6

2010	58110	387,4	402,4	571,0	637,3	514,2	1.352,4	3.864,7
2011	58110	428,9	409,1	582,2	638,9	576,9	1.326,1	3.962,1
2012	58110	452,4	403,0	545,9	602,5	608,6	1.196,4	3.808,9
2013	58110	450,4	360,5	506,7	635,5	524,9	1.275,7	3.753,6